

Kouzelníci

Yana Shevchenko

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav animace a audiovize

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Yana Shevchenko**
Osobní číslo: **K11097**
Studijní program: **B8209 Teorie a praxe audiovizuální tvorby**
Studijní obor: **Animovaná tvorba**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **1. teoretická část:**
Dokumentace přípravy, realizace bakalářské práce a
rešerše (Mgr. Lukáš Gregor, Ph.D.)

2. praktická část:
Kouzelníci. Animovaný dokumentární film s
kombinací klasické a digitální kreslené animace (I.
Hejčman)

Zásady pro vypracování:

1. teoretická část:

Cílem dokumentace přípravy je obeznámení čtenáře se všemi přípravnými a realizačními fázemi bakalářského filmu. Text odkrývá způsob a postup práce, může obsahovat také osobní postoje, a to s důrazem na potíže při realizaci, hledání jejich řešení, nabyté zkušenosti. Toto se však musí vždy bezprostředně vztahovat k realizaci filmu a nesmí sklouznout k přílišné popisnosti nebo lehkovážnosti ("historkám z natáčení"). Podstatnou součástí explikace je výčet inspiračních zdrojů a nakládání s nimi. Hodnotí se jazyková úroveň textu (gramatika, stylistika), faktografický přínos a správnost odborné terminologie, také formální úprava textu. Bakalářská práce musí obsahovat alespoň 4 knižní tituly a 3 odborné články, s nimiž autor při přípravě a realizaci filmu pracoval (teorie i technologie).

Rozsah práce a pokyny k vypracování: Povinný minimální rozsah je 20 normostran,

doporučené maximum 30 normostran textu (1 normostrana = 1800 znaků) + přílohy (vypracujte výtvarné návrhy, obrázkový a pracovní technický scénář audiovizuálního díla). Odevzdat v elektronické podobě 1 ks na CD nosiči ve formátu PDF; 1 ks pevné vazby v tisknuté podobě (barevně), 1 ks v kroužkové vazbě (čb).

2. praktická část:

Film realizujte v minimální délce 150 sekund bez titulků, není-li animace již v titulcích. Doporučená maximální stopáž je 300 sekund. Absolvent prokáže řemeslo animace (pohyb postavy, v prostoru, komunikace objektů, jejich stylizace, charakterová animace, timing...), stejně jako schopnost odvyprávět ucelený jednoduchý příběh, epizodu s pointou. Součástí hodnocení je kromě řemesla animace i výtvarné uchopení a dramaturgická výstavba filmu. Odevzdání 1ks videosoubor vypálený na DVD (export: velikost obrazu v bodech 1280 x 720 HDV 720p, poměr stran 16:9, počet snímků za sekundu 25, poměr stran obrazového bodu pixel aspect 1:1 square, format zvuku WAV, případně MP3, parametry zvuku 44100 kHz, 16Bit, Stereo, kodek H.264).

Součástí DVD s videosouborem je také výtvarný návrh plakátu (formát 70x100cm, digitální podoba PDF příprava pro tisk, rozlišení 300 dpi, režim CMYK barva), 15 snímků výtvarných návrhů, 8 snímků filmu (obojí ve stejné velikosti jako video), titulková listina, soubor s anotací filmu. V samostatném textovém souboru napište anotaci filmu, uveďte jméno a příjmení, přesný název práce v češtině i angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení. Práci odevzdávejte také v 1ks ve formátu DVD pro stolní DVD přehrávač.

Pro přijetí práce je nutné odevzdat vyplněné formuláře pro OSA a NFA a licenční smlouva k audiovizuálnímu dílu.

Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití publikací FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

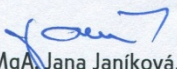
Rozsah bakalářské práce: viz. Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz. Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

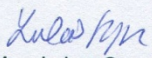
RABIGER, Michael. Directing the Documentary.
KEN A., Priebe. The Art of Stop-Motion Animation. 2006.
CAMARA, Sergi. All About Techniques in Drawing for Animation Production: All About Techniques Series. 2006.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Lukáš Gregor, PhD.**
Ústav animace a audiovize
Vedoucí praktické části: **Ivo Hejzman**
Ústav animace a audiovize
Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 2. prosince 2013

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

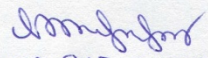

Mgr. Lukáš Gregor, PhD.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 10.12.2013.....

YANA SHEVCHENKO.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požít na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V této teoretické práci je popsán vznik krátkého animovaného filmu, který je předmětem závěrečné bakalářské práce.

V teoretické části je popsána cesta k filmu, jeho téma, motivace vedoucí k výrobě filmu, inspirační zdroje, práce se žánrem, rozvoj námětu. Uvedené jsou také teoretické informace o přípravě a prvních krocích preprodukce.

Praktická část této práce se zabývá natáčením a následujícím stříhem materiálu, scénářem, popisem výtvarného stylu, animací, postprodukcí a dosaženými výsledky.

Klíčová slova: film, animace, dokument, děti, dětský domov, sirotčinec, rozhovor, Rusko, kamera, stříh, TVPaint, 2D, kreslená animace, kombinace, hudba, zvuk, sny, přání, žánr.

ABSTRACT

This theoretical bachelor paper describes the creating of the animation film entitled "Wizards" which constitutes the subject of the final bachelor work.

The theoretical part focusses on the way to the film, i.e. the underlying motivation, the topic, its various themes and what has led to the creation of the film, namely the inspirational sources, works on the genre and the development of the storyline. There also is theoretical information on the preparation and the initial steps of preproduction.

The practical part of this work evolves around the shooting with the subsequent editing of the material. It deals with the script, describes the visual style of animation, the postproduction and the achieved results.

Keywords: film, animation, documentary, children, children houses, orphanages, interview, Russia, camera, editing, TVPaint, 2D, drawing animation, combination, music, sound, dreams, wishes, genre.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné. Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně a použila odbornou literaturu z pramenů, které cituji a uvádím v přiloženém seznamu použité literatury.

Datum: 10. 5. 2014

Yana Shevchenko

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 PŘÍPRAVNÁ FÁZE	13
1.1 INSPIRACE PRO NÁMĚT A TÉMA	13
1.1.1 Docfilm Fest.....	13
1.1.2 Situace v Rusku.....	14
1.1.3 Inspirace animací	14
1.1.4 Inspirace od dětí	15
2 NÁMĚT A TÉMA	16
3 ŽÁNŘ	17
3.1 DRAMA.....	17
3.2 DOKUMENTÁRNÍ FILM	17
3.3 ANIMOVANÉ DOKUMENTY.....	18
II PRAKTICKÁ ČÁST	19
4 KROKY K NATÁČENÍ	20
4.1 VEDENÍ DĚTSKÉHO DOMOVA	20
4.2 DOBROVOLNÍCI	20
4.3 TECHNIKA	20
5 NATÁČENÍ V DĚTSKÉM DOMOVĚ	21
5.1 NATÁČENÍ ROZHOVORŮ	21
5.1.1 Seznamování	21
5.1.2 Mladší skupina	22
5.1.3 Starší skupina	23
5.1.4 Výměna rolí.....	24
5.2 BLOG.....	24
5.3 EMOCE	25
5.4 ČLÁNEK V NOVINÁCH.....	26
6 POKRAČOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	27
6.1 KONZULTACE	27
6.2 ŠTÁB	27
6.2.1 Střih	27
6.2.2 Zvuk	27
6.2.3 Produkce.....	27
6.2.4 Hudba	28
7 SCÉNÁŘ	29

7.1	VÝBĚR PŘÍBĚHŮ	29
7.2	PŘEKLAD.....	29
7.3	TITULKY.....	29
7.4	BODOVÝ SCÉNÁŘ.....	30
8	STŘIH.....	35
8.1	DLOUHÁ VERZE	35
8.2	KRÁTKÁ VERZE	36
8.3	VERZE PRO DĚTSKÝ DOMOV	36
9	VÝTARNÁ STRÁNKA	37
9.1	INSPIRACE LOUTKOU	37
9.2	INSPIRACE OD SPOLUŽÁKŮ	37
9.3	DĚTSKÁ KRESBA.....	38
10	ROZPOČET A HARMONOGRAM	40
11	ANIMATIK.....	41
11.1	PRVNÍ VERZE	41
11.2	DRUHÁ VERZE	41
12	ANIMACE	42
13	POSTPRODUKCE.....	43
13.1	STŘIH	43
13.2	HUDBA	43
13.3	ZVUK.....	43
13.4	FINALIZACE.....	44
ZÁVĚR		46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		47
SEZNAM OBRÁZKŮ		49

ÚVOD

Film Kouzelníci je animovaným dokumentem o dětech z ruského dětského domova. Film se nezabývá špatnou společností, rodiči nebo státem, je pouze o dětech a o jejich vnitřním světě. Kontrastuje v něm krutá realita a dětské sny plné naděje.

Snahou bylo zachovat autenticitu a přirozenost, proto se film snažím zpracovat takovým vizuálním stylem, který je podobný dětské kresbě ve své jednoduchosti a stylizaci.

Tato teoretická práce popisuje vznik krátkého bakalářského filmu od prvních myšlenek až k samotnému výsledku, ve kterém je vidět, jak jsem film změnila a jak on změnil mě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘÍPRAVNÁ FÁZE

O svém bakalářském filmu jsem začala přemýšlet snad od nastoupení na obor Animovaná tvorba. Soustředila jsem se hlavně na cíl udělat film s poselstvím, který by měl smysl a dokázal by někoho ovlivnit nebo inspirovat k dobrému činu.

1.1 Inspirace pro námět a téma

Volba tématu pro bakalářský film nebylo snadná. Chtěla jsem zkrátka svým filmem vyřešit „všechny problémy světa“, položit otázky, které mě znepokojují, použít své znalosti a zkušenosti nabyté v průběhu studia, projevit své myšlenky a názory. Všechny nápady však nebyly stejně důležité a ani vhodné pro bakalářskou práci.

1.1.1 Docfilm Fest

Mým hlavním inspiračním zdrojem byl festival dokumentárního filmu *DocFilm Fest*, který probíhal ve městě Volda v Norsku na jaře 2013.

Byla jsem tam dobrovolníkem a měla jsem vstup na všechny filmy, které vznikly v různých zemích po celém světě a zabývaly se různými problémy. Během sledování filmů jsem pochopila, že bych také chtěla udělat dokumentární film, protože v dokumentu se mluví o skutečném příběhu, který je obrazem reality kolem nás. Jednou z pozitivních vlastností dokumentárního filmu je upřímnost a otevřenost.

Zhlédnutí animovaného dokumentu *It's Up To You (Do velger selv)* norské režisérky Kajsa Næss mě upevnilo v rozhodnutí. Film je o dětech, které mají jednoho rodiče ve vězení, o jejich těžkém dětství a problémech ve společnosti.

Obr. 1. *It's Up To You* / REŽ. Kajsa Næss

Animace v *It's Up To You* je nutná, protože zachovává anonymitu dětí. Ve svém filmu používám animaci s cílem vizualizace dětských snů a fantazií, oživení světa dítěte, který není možné natočit.

1.1.2 Situace v Rusku

Rozhodla jsem se spojit dokumentární žánr a animaci s problémem, kterým se již dlouho zabývám: ruské dětské domovy a osamělé děti. Animace umožňuje zachovat anonymitu zúčastněných dětí. Ujasnila jsem si, že chci ten dokument udělat o dětech ze sirotčince v Rusku, protože v Rusku žije velké množství opuštěných dětí.

Podle statistiky z roku 2010 je v Rusku 2 338 dětských domů a 55 126 osiřelých dětí.¹ Je to velký problém, o kterém málokdo ví, a chtěla bych na něj upozornit širší veřejnost.

Myslím si, že film je jednou z nejlepších forem předávání a rozšiřování informace. Animovaný film se k tomu účelu hodí stejnou měrou, protože je pro diváky jasně čitelný, zajímavý a přitahuje pozornost. Dokument na rozdíl od hraného filmu poskytuje hodnotu reálného základu, který je často pro diváky důležitý.

Ve svém filmu se ale nechci soustředit na vnější problematiku, jako je třeba politika, naše společnost, nerozumní rodiče nebo podmínky v dětských domovech, ale hlavně na dětské duše a jejich vnitřní svět.

1.1.3 Inspirace animací

Animace samotná mě vždy okouzlovala svou kouzelnou schopností vytvořit úplně nový svět, se svými postavami a příběhy, se svými fyzickými zákony, které nemusí odpovídat realitě. V animaci je hranicí pouze vaše fantazie. Lze „oživit“ v podstatě cokoliv. A byla by škoda, kdybych možnost vytvořit nový svět odlišný od reality nevyužila.

¹ Obyvatelstvo Ruska: šokující statistika. Agentura RiF: installsoft [online]. 2010 [cit. 2014-05-09]. Dostupné z: <http://installsoft.ru/viewtopic.php?f=429&t=6250>

1.1.4 Inspirace od dětí

Děti jsou pro mě vždy zdrojem inspirace. Jsou také důvodem, proč jsem se začala věnovat animaci; chtěla jsem vytvářet dobré filmy pro děti, které by učily pozitivním morálním hodnotám. Viděla jsem hodně dětských filmů plných agresivního chování nebo hloupých příběhu a chtěla jsem vytvořit něco jiného. Něco hodnotného a užitečného, s nedeformovaným pojetím krásy a dobra.

Navíc, děti často mívají originální a odvážné nápady, jejich myšlenky nejsou omezené nějakými klišé nebo přesvědčením, že některé věci jsou nerealizovatelné. Děti mají čistotu a naivitu, kterou jsem se snažila přenést i do svého filmu.

2 NÁMĚT A TÉMA

Námět filmu se během procesu vzniku často měnil. Původně se měl týkat jednoho dítěte. Pak jsem ale pochopila, že nejde o konkrétní problém nebo konkrétní příběh. Chtěla jsem, aby se film dotkl srdce diváka z jakékoliv země, aby jim postava připomněla dítě kterékoliv národnosti a aby v sobě námět zahrnoval co největší množství příběhů z dětství bez rodiny.

Rozhodla jsem, že v mém filmu se bude odehrávat příběh dětské duše, který se realizuje v rámci kombinace animovaného a dokumentárního filmu.

Vzhledem k tomu, že tento film je dokumentární a měl by vycházet z řeči postav, nebylo možné předem navrhnout podrobný scénář, protože nelze předpovídat, s čím se děti svěří. Aby měl film jednotné téma, soustředila jsem se na pár užších otázek, které bych ráda v projektu rozvíjela. Takže rozhovor, který jsem s dětmi zrealizovala v Rusku, se týkal hlavně jejich snů, představ o světě, přání nebo změn, které by chtěli uskutečnit, kdyby měli kouzelnou hůlku.

Výhoda animace před hraným filmem kromě anonymity je ještě v tom, že můžu vytvářet takový svět, o jakém děti mluví, realizovat jejich sny a fantazie, plnit jejich přání aspoň ve světě animace, ve kterém nejsou žádné hranice.

Věkovou skupinu dětí jsem vybrala od 8 do 12 let, komunikovala jsem s nimi během sedmi dnů. Celkem se rozhovorů účastnilo 12 dětí, ze kterých plánuji vybrat 3–5. Předpokládaná délka filmu je kolem pěti minut. Dětskou řeč chci použít jako promluvy postav a doplnit animací, která bude realizována v kombinaci různých technik.

Poselství mého filmu spočívá v ukázkách těch momentů života, nad kterými by se jinak ani diváci nezamysleli nebo kterých si nevšímají, problémů, které se jich samých netýkají.

Věřím, že upřímná dětská slova a jejich neuvěřitelné příběhy dokážou přivést diváka k zamyšlení a možná to bude způsob, jak situaci začít měnit.

3 ŽÁNŘ

Žánry ve filmu nejsou striktně rozlišené, pod úhlem pohledu se mohou filmy řadit k různým žánrům nebo několik žánrů spojovat.²

Můj film není výjimkou a kromě animovaného dokumentu v něm můžeme rozpoznat také komedii, pohádku nebo – a to především – drama.

3.1 Drama

Drama je jedním z hlavních filmových žánrů, ukazujících život člověka v jeho ostře konfliktních, ale na rozdíl od tragédie napravitelných vztazích ke společnosti nebo k sobě samému.³

Pro mě osobně je drama nejlepším způsobem ukázat realitu se svými dobrými i špatnými stránkami bez nežádoucího zkreslení.

3.2 Dokumentární film

Slovo documentum pochází z latiny a znamená poučný příklad, metoda důkazu, důkaz, písemné důkazy.⁴ Dokumentární film je druh filmu, jehož hlavním cílem je zprostředkování a dokumentace skutečnosti.⁵

Pro mě je to krásný způsob zaměřit pozornost diváka na věci, které se dějí kolem něj v každodenním životě. Ve svém filmu jsem se snažila kvůli snaze o objektivitu nevyjadřovat svůj, autorský názor na situaci, ale nechat na divákovi, aby se nad problematikou zamyslel. Chtěla jsem, aby divák přišel k závěrům samostatně, bez vnucování určitého úhlu pohledu.

² GROMOV, Evgenij. Zánr i tvorcheskoje mnogoobrazije Sovetskogo iskusstva: NII Territorii i Istorii kino Goskino SSSR. Moskva: Fomin, 1979. s. 319.

³ EFREMOVA, T. F. A - L. Spravočnoe izd. Moskva: Astrel' [u.a.], 2006. ISBN 51-702-9521-9.

⁴ LOZNICA, Sergey a Evgenij MAJZEL. Umění kina: umělecký analytický časopis. Moskva, 2005, 6, červen. Dostupné z: <http://kinoart.ru/ru/archive/2005/06/n6-article9>

⁵ GAUTHIER, Guy. Dokumentární film, jiná kinematografie. 1. vyd. Překlad Ladislav Šerý. V Praze: Akademie múzických umění, 2004, 507 s. ISBN 80-733-1023-6.

3.3 Animované dokumenty

Ve chvíli, kdy jsem viděla norský film *It's Up To You*, jsem si myslela, že je to jeden z mála takových odvážných filmů, ale později během roku jsem narazila na více jemu podobných animovaných dokumentů.

Navíc existují přímo festivaly animovaných dokumentů, kterých se rok od roku účastní více a více tvůrců.

Dokumentární film by měl být podle definice snímáním reality, tím se vymezuje vůči filmu hranému i animovanému. Nicméně animace v dokumentu pomáhá ukázat momenty, které se nedají běžně natočit – vzpomínky, sny, fantazie.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KROKY K NATÁČENÍ

Po konzultacích na dálku mi vedení projekt schválilo. Natáčení dokumentárního materiálu jsem naplánovala na začátek srpna 2013, kdy jsem byla v Rusku ve městě Magnitogorsk. Šlo pro mě o první zkušenost tohoto druhu, věděla jsem, že mě čeká hodně práce, a neměla jsem žádnou záruku, že se vše vydaří podle plánu.

4.1 Vedení dětského domova

Prvním problémem bylo získat vstup do dětského doma a možnost s dětmi mluvit a natáčet je. Lidé pracující v sirotčinci se mohli domnívat, že se snažím veřejně šířit nějaké negativní informace.

Nejprve bylo nutné dostat smlouvu o souhlasu vedení s využitím audiovizuálního materiálu pro univerzitní a festivalové účely. Také jsem podle oficiálních zdrojů musela před tím, než budu moci uskutečnit kontakt s dětmi, projít řadou lékařských kontrol a dalších formálních procesů.

4.2 Dobrovolníci

S touto fází mi hodně pomohli dobrovolníci spolupracující s dětskými domovy. Podělili se se mnou o informace týkající se psychologie dětí, detaily komunikace s nimi. Poradili mi také určité domovy (v Magnitogorsku je jich kolem pěti) a poskytli důležité kontakty. Měla jsem poté i konzultaci s novinářkou, která měla zkušenosti s rozhovory s dětmi z dětského domova a poradila mi, jak s nimi lépe zacházet a jak se jich ptát.

4.3 Technika

Na začátku práce se objevil technický problém; neměla jsem žádnou techniku pro nahrávání materiálu, hlasů dětí. Nemohla jsem si techniku půjčit z univerzity, protože se natáčení uskutečnilo v zahraničí, proto jsem s prosbou oslovila městské noviny, televize a rádio města Magnitogorsk. Zpočátku se těmto institucím zdála neznámá studentka se zvláštní prosbou podezřelá. Nakonec jsem je ale přesvědčila a několik hodin denně jsem mohla používat diktafon a kameru pro své účely.

5 NATÁČENÍ V DĚTSKÉM DOMOVĚ

5.1 Natáčení rozhovorů

Měla jsem kolem sedmi natáčecích dnů. První den byl jenom seznamovací., bylo důležité před samotnými rozhovory navázat kontakt jak s vedením domova, ředitelkou a učitelkami, tak i s dětmi.

Bylo pro mě důležité nacházet se s dítětem na místě, na kterém by nás u rozhovoru nikdo nerušil, aby se chlapci nebo dívky nestyděli a nebáli se mluvit o jejich životě v sirotčinci. Měla jsem mít připravené otevřené otázky a vědět, jak se vyhnout tématům, která jsou pro dítě nepříjemná.

Věděla jsem, že pro tento film je důležitý nejen výsledek, ale hlavně samotná cesta vedoucí k hotovému snímku.

5.1.1 Seznamování

První den byl pro mě psychický náročný, nevěděla jsem, co očekávat.

Věděla jsem, že děti z domova se mnou nemusí vůbec chtít mluvit, protože nejsou zvyklé na cizí lidi a komunikaci s nimi. Navíc domov, do kterého jsem šla, byl pro speciální děti, odlišující od ostatních svým mentálním nebo fyzickým stavem.

Mé obavy se ale naštěstí neuskutečnily. Na možnost zúčastnit se procesu vytváření filmu děti reagovali pozitivně a nadšeně, povídali mi o svých snech a o tom, kým by se chtěli v budoucnosti stát.

Obr. 2. a 3. Děti vystupující v dokumentárním filmu

5.1.2 Mladší skupina

Další tři dny jsem strávila ve skupině dětí ve věku 9 a 10 let. Dostala jsem k dispozici volný pokoj, kde jsme mohli mluvit v klidné přátelské atmosféře. Používala jsem ruční diktafon, jehož tlačítka upoutávala dětskou pozornost, a domácí kameru, kterou jsem měla položenou na kolenou, aby ji děti stále očima nesledovaly. Plánovala jsem použít kameru jen pro nahrávání zvuku.

Během prvního dne málokdo mluvil o rodině, což mě překvapilo. Přání dětí z dětského domova byla na první pohled úplně stejná jako přání dětí, které vyrůstají v rodinách. Mluvily o profesích, hračkách, zvířatech a schopnosti létat. Nevysledovala jsem žádné velké rozdíly.

Po prvním dni v domově jsem si také všimla, že můj úsměv opětvují pouze děti, zatímco dospělí a vedoucí v domově si odvykli usmívat se. Děti mají svůj vlastní slang, kterému jsem chvílemi nerozuměla, často různé děti opakují ty samé fráze a používají stejná slova při vyslovování svých přání. Je to takový jejich rituál. Také jsou zvyklí na to, že většinou nemají své osobní věci, vždy se o ně dělí s ostatními.

Další den, když jsme se lépe seznámili, jsem od dětí získala velice překvapivé informace. Děti měly často sny a přání, které by mě v dětství nikdy nenapadly a které by nejspíš nenapadly nikoho, kdo podobné problémy v obtížném dětství bez rodičů nezažil. Mezi jejich sny patřila klasická dětská přání o profesi a cestování, ale také i sny o neexistování

alkoholu a drog, cigaret a vězení, o dostatku peněz na elektřinu, aby nikoho nevyháněli z domova, a také o hledání a nacházení svých sourozenců, kteří jsou v zahraničí, v cizí rodině nebo v jiných domovech. Pro někoho hlavním přáním bylo zůstat dítětem a nikdy nebýt dospělým, podobným učitelkám.

Slyšela jsem i od dobrovolníků, že děti ze sirotčince nejsou zvyklé na muže a jejich jediným příkladem světa dospělých jsou zaměstnanci domova, kterými bývají z naprosté většiny ženy.

Třetí natáčecí den byl rozdělen do dvou částí kvůli respektování rozvrhu a režimu spánku v ústavu, nemohla jsem s dětmi mluvit příliš dlouho. Bylo to vyčerpávající, ale motivovaly mě děti, které na mě čekaly a cítily se být součástí týmu, poskytli mi svoje upřímné výpovědi a sdíleli se mnou svůj pozitivní pohled na svět.

Samozřejmě se ale objevovali i legrační přání, jeden kluk se chtěl stát Edvardem („super hrdina“ ze *Stmívání*), někdo chtěl mít kovboje a myslel si, že je to takový druh koně. Někdo, to už možná tak legrační není, nevěděl, že čaj není sladký a cukr je zvlášť, protože jsou zvyklí na to, že vždy dostanou sladký čaj v hrnečku. Nejčastějším přáním byla schopnost létat, děti pak hlavně toužili po tom rozletět se domů. Někdo se těšil na svatbu, někdo na ráj a všechno, co v ráji dostane, ale nakonec, i když všechny děti byly tak rozdílné, skoro všechny snily o své rodině.

5.1.3 Starší skupina

V dalších dnech jsem měla rozhovory s dětmi 11 a 12 let. Všimla jsem si toho, že starší děti nejsou tak pozitivní jako předchozí skupiny, jsou někdy až skeptičtí ohledně své budoucnosti. Nevěří na kouzla, nemají sny. Chápala jsem, že tyto děti musely velmi brzy dospět a životní zkušenosti z minulosti jim pro budování pozitivních představ o světě příliš nepomohly.

Podářilo se mi je časem přesvědčit, že jsem stejná jako oni, že se zajímám o to, co si myslí a co by rádi změnili ve světě, že nejsou sami.

Jeden chlapec, který vypadal ze všech nejdospěleji a měl velkou modřinu přes celé oko, mluvil o tom, že by se chtěl stát sportovcem. Nakonec ale řekl, že přestože se chce stát boxerem, víc by ocenil, kdyby se pro něj vrátila jeho matka.

5.1.4 Výměna rolí

Během posledního dne v domově jeden z chlapců vzal mikrofon a zeptal se, jestli teď může být režisérem on. Ptal se mě na to, jaké mám sny, kým se chci v budoucnosti stát, jak bych chtěla změnit svět, jestli bych chtěla děti a jestli bych je dala do dětského domova.

5.2 Blog

Všechny zážitky z natáčení jsem zapisovala do blogu. Potřebu vytváření elektronického deníku o svém bakalářském filmu jsem měla z několika důvodů. Prvním bylo, že deník umožňuje pozorovat nové nápady a změny od prvních kroků až po finální varianty. Druhým pak je, že zachovává v paměti všechny problémy a těžké situace objevující se v procesu tvorby, přes které se mi podařilo se přenést. V neposlední řadě mi deník pomohl při sepsání teoretické práce díky přesným záznamům některých dat a chronologie událostí.

Jsem si jistá, že blog mi bude pomáhat i nadále v připomínání všech vyřešených komplikací a nalezení nových způsobů, jak se přiblížit ke svému cíli. Nyní je to blog o prvním filmu, ale pak bude následovat druhý, třetí atd. a bude jistě zajímavé pozorovat vlastní uvažování a pokroky u dalších prací při srovnání s tou první.

O důležitosti psaní deníku během vytváření dokumentárního filmu píše Michael Rabiger, autor knihy *Directing: Film Techniques And Aesthetics*: Ved'te si diář a zapisujte si vše, co vás inspiruje. Při opakovaném čtení si připomenete materiál nebo fascinující cestu díky nejsilnějším dojmům, obrazům, zajímavým myšlenkám, barevným asociacím. Můžete si myslet, že v paměti všechny tyto informace udržíte, ale není to tak.^{6 6}

⁶ RABIGER, Michael a Mick HURBIS-CHERRIER. *Directing: Film Techniques And Aesthetics*. 5th ed. Waltham, Mass.: Focal Press, 2013, xix, 517 s. ISBN 978-024-0818-450.

5 MONTHS AGO

Поменялись местами

Детишки поехали в лагерь в понедельник, поэтому последний раз к ним приходила в субботу. Сначала беседовали со старшими детьми, но они ясно видят какую-то реальность, не мечтают, не фантазируют, желания не загадывают. Может, стесняются, а может, выросли из "сказок" и веры в чудеса не осталось.

Но ребята помладше опять меня удивили своей открытостью, искренностью и воодушевлению к совместному созданию мультфильма)

Было очень много интересных откровений. Саша вообще меня поразил - вдруг сказал, что хотел бы сам меня спросить о моих мечтах и желаниях) Посадил меня напротив, взял диктофон и начал спрашивать меня примерно те же вопросы, что и я его)) Необычное чувство было, рассуждать о собственных мечтах) Много Саша спрашивал про семью - как я буду воспитывать своих детей, отдам ли я их в детский дом...

Надеюсь, все душевные травмы, связанные у малышей с приютами и отсутствием семьи, когда-нибудь заживут... хотя...

6 MONTHS AGO

Результаты

Фильм так поглощает, что уже проблемы со сном)) Ночью просыпаюсь в мыслях о проекте и детях. Вообще было предсказуемо, что подобная работа сильно повлияет на мое эмоциональное состояние, но это стоит того)

Obr. 4. Fragment blogu o filmu Kouzelníci

5.3 Emoce

Od začátku mi bylo jasné, že tento film bude emocionálně náročný a nevěděla jsem, jak budu reagovat na dětské rozhovory a jak budu vůči tomu odolná. Toto téma je pro mě osobně velmi silné a postavy a účinkující ve filmu svým projevem přinášejí autentické, emocemi nabitě zážitky.

Asi druhý natáčecí den mě ze spaní neustále probouzely myšlenky o filmu, o dětech a jejich příbězích. Utvrdilo mě to však v přesvědčení, že tyto skutečnosti a informace stojí za to znát a lidem je ukázat, šířit je dál a nebát se o tomto tématu mluvit.

6 POKRAČOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Po návratu do Zlína mi bylo jasné, že natáčení v Rusku bylo jen jednou částí práce. Čekal mě ještě namáhavý, ale fascinující proces vzniku filmu.

6.1 Konzultace

S vedoucími bakalářské práce jsem konzultovala video- a audiozáznamy přivezené z Ruska. Bylo nutné vědět, jestli kvalita zvuku a obrazu je dostatečná pro použití pro film a nebude potřeba vše natočit znovu v Česku.

6.2 Štáb

Pro tuto fázi jsem potřebovala štáb; skupinu lidí, kteří by tento film pomohli realizovat a obohatili ho svým talentem.

6.2.1 Střih

Především jsem potřebovala sehnat střihače, který by se řídil pravidly střihu animovaného filmu a pomohl s návazností jednotlivých záběrů. Bylo potřeba poskládat příběh tak, aby byl pro diváka zajímavý a nepřiliš předvídatelný.

Vedoucí audiovize mi poradil střihače magisterského studia Davida Lorenze, který měl hodně zkušeností se střihem dokumentu. Davidovi se námětu mého filmu líbil a domluvili jsme se na spolupráci.

6.2.2 Zvuk

Zvukař je také hodně důležitým členem týmu, protože byla potřeba vyčistit šum v rozhovorech, pracovat se zvukovou stopou a dosáhnout jasné zřetelné řeči dětí.

Ozval se mi Ivo Repčík, kterého projekt zaujal a chtěl se na něm podílet.

6.2.3 Produkce

Dalším krokem pro mě bylo najít produkční, která by mi pomohla sehnat vše potřebné informace ohledně smluv, překladu textu z ruštiny do češtiny, zařizovala komunikaci v rámci štábu a měla realistický pohled na termíny a harmonogram.

Také jsem s pomocí produkční správně připravila komparzní listiny, na kterých byly ukázané všechny děti účinkující ve filmu. Ve filmu ale tyto informace nejsou uvedené, nebude ukázán ani přesný název dětského domova, prozrazena budou pouze jména dětí bez příjmení, aby se zachovala anonymita.

Se Zuzanou Dědochovou jsem během svého studia již spolupracovala a vím o její spolehlivosti. Potěšilo mě, když souhlasila s vedením produkce mého filmu.

6.2.4 Hudba

Je známo, že hudba dělá půlku filmu. Chtěla jsem takovou hudební stopu, která by podporovala film a jeho příběh, vzbuzovala emoce, ale nerušila a nezastiňovala řeč dětí, která je ve filmu nejdůležitější.

Díky své produkční jsem dostala kontakt na hudebníka MAOK, jehož hudbu jsem už slyšela ve filmu Erikít, dokumentu o Rusku, který vznikl na UTB. MAOK se k nám připojil a svou tvorbou filmu hodně pomohl.

7 SCÉNÁŘ

Scénář k filmu nebyl produktem mé vlastní fantazie, vycházel z uskutečněných rozhovorů s dětmi. Mým podílem na něm je výběr těch nejzajímavějších případů, které by spojovalo společné téma a které by dohromady vytvářely fungující celek.

Rozhodující pro mě také bylo, aby byl film celistvý i bez animací, jen ve zvukové stopě. Aby myšlenka a obsah zůstaly zachovány a aby byl film zajímavý i v případě, že by se například pustil v rádiu.

7.1 Výběr příběhů

Měla jsem 18,5 GB materiálu a 56 audiovizuálních souborů. Vše jsem poslouchala a vybírala ze všech dětí, snů, přání a frází ty nejzajímavější. Byl to dlouhý a časově náročný proces, na jehož konci jsem měla kolem 12 vybraných dětí.

7.2 Překlad

Abych mohla spolupracovat s českým štábem, musela jsem řeč všech vybraných dětí z videa nebo zvukového záznamu sepsat do textového souboru a přeložit.

7.3 Titulky

Spolu se střihačem jsme vybraná videa vložili do programu Adobe Premiere a ke všem přidali titulky. Pak teprve mohl začít proces stříhu a seskládání videí za sebou.

Obr. 6. David Lorenz a já ve střížně (1)

7.4 Bodový scénář

V dokumentárním animovaném filmu s pracovním názvem „Splní se?“, který se pak změnil na *Kouzelníci*, jsem používala zvukové záběry skutečných dětí pro repliky, které budou pronášet kreslené postavy. Vzhledem k tomu, že základem byl záznam skutečné řeči, neměla jsem klasický bodový scénář. Každé dítě ve filmu tvořilo spíše výchozí bod, od vlastního zajímavého příběhu každého dítěte/postavy se tvořily zvláštní scény a záběry.

Níže je od každého hrdiny uveden výběr z „hrubých“ titulků v češtině, přeložený z ruštiny pro českého diváka. Plný text rozhovorů s dětmi je mnohem objemnější, ale svému účelu posloužil.

Ljuba 12 let

Dřív, když jsem byla úplně malá, tak jsem vždycky snila o Indii. No, já miluji indické filmy. Chtěla bych tam. No, a dřív jsem je chtěla slyšet zpívat a tančit naživo.

Já jsem se ještě chtěla podívat dřív do budoucnosti a minulosti. Podívala bych se na mámu, jaká byla. A na tátu. Jak se seznámili.

Já bych změnila, aby děti nebyly v dětských domovech, aby byli v rodině... a aby jejich rodiče nepili a nekouřili. Kdybych měla kouzelnou hůlčičku, tak bych změnila, aby všechny děti bydlely s rodiči a rodiče nepili a nekouřili.

No, v mém prvním dětském domově byla svoboda. Tam se mohlo procházet všude, a tady ne... Doma je to ale stejně lepší.

Artem, 11 let

Nejdůležitější v životě je normální práce, nekouřit, nepít, mít normální kamarády, dobrý byt, peníze a založit rodinu. Z generace na generaci předáváš, co víš, předáváš, co jsi věděl, když jsi chodil do školy. To pak povíš synovi nebo dceři, oni si to zapamatují a pak, když se vezmou, tak to samé zase předají svým dětem.

Já bych změnil... chtěl bych, aby všichni byli jenom děti, aby nebyli dospělí. Děti by dělali, co by chtěli. Jezdili na koloběžkách, kdyby chtěli, tak by se procházeli, kde chtěli. Co chtěli dělat. Můžou třeba skákat na střeše.

Chci najít tátu, abych s ním bydlel. Velmi dlouho a šťastně. A najít dva starší bratry. Jeden je v zahraničí, jeden je tady.

Aby táta a celá rodina žila přátelsky a já s nimi bydlel. Jak byla a aby tak zůstala, jenom normální.

Aby se nehádali máma s tátou, aby všechno v rodině bylo dobré, aby nikdo nepil, nekouřil, aby si sebe navzájem vážili.

Láska je milovat jeden druhého, vzájemně se respektovat, pomáhat si... respektovat, pomáhat, respektovat, milovat, neurážet...

Máma povídá pohádky, chodí na procházky, kupuje něco, konejší, povídá historiky o svém životě.

Sasha, 11 let

Já bych se chtěl stát hokejistou, abych hrál na různých zápasech v Rusku. V dětské... No, hokej hrát umím.

Já bych byl velký, abych měl vždy vytrénované ruce, vždy bych sportoval. Oblečení jako u hokejisty, svetr, speciální vesta, aby ji puk neprorazil, a brusle a hokejka s helmou, všechno.

No, tak já chci, aby mě máma vyzvedla a pak dala do hokeje.

Když jsem byl doma, moje máma mě dávala do dětského hokeje, abych se zatím učil hrát.

Je hodná, laskavá, hodně peněz vždycky dostává.

Všechno je potřeba umět, budeš sportovec, nikdy nebudeš ani pít, ani kouřit, budeš vždy sportovat, budeš zdravý a nebudeš nemocný. Můžeš ještě vydělávat peníze za hru, auta, různé poháry dostávat a medaile.

Ale pokud by mi bylo 20, ne 16, studoval bych ve škole. Studoval bych po kurzech a zkouškách, dozvídal se hodně zajímavého. Mám rád studium, získávání mnoha znalostí.

Nejvíc mám rád matematiku, protože tam je potřeba všechno počítat a někdy, když se něco nepodaří, můžu to opravit, když to počítám v hlavě. Hokejisti na opravdovém hokeji potřebují dobrou taktiku.

Já chci, aby lidi nebyli zlí, nikoho nevráždili, nepáchali trestné činy, aby všichni byli bohatí, aby lidi, kteří jsou už staří, aby žili ještě déle, a kteří mladí, aby nepili v tomto městě, nekouřili a nefetovali. Nepít, nekouřit a nefetovat.

V životě je nejhlavnější nepít, nekouřit a nefetovat. Já bych hned chtěl všechno spravit. Aby nikoho nezabíjeli, aby všichni lidi měli hodně peněz, dětí, aby byli zdraví.

Láska je, když člověk miluje... například kluk... miluje holku anebo všichni jeden druhého milují.

Můj dům by byl velký, bylo by tam všechno krásné, byly by tam různé výrobky a výšivky, byli by děti, které by dobře poslouchaly mámu. Jedno, dvě – holku a kluka. Já bych dal kluka na hokej a máma by dala holku na tanec nebo krasobruslení.

Pokoje by byly... pro kluka by byly oboje s auty a postel a polička na hračky, a v jiném pro holku by byly Barbie, různé panenky, dětský nábytek pro děti. Aby se nehádali, nebojovali mezi sebou. A aby byla kořata, miluji kořata. Bílá, chlupatá.

V lese. Vědět všechno o tom, jak les žije. Miluji procházet se po městě a dívat se, kdo co dělá, studovat chci také.

Nejdůležitější je, aby máma s tátou nepili a aby děti nedávali do sirotčince nebo dětského domova a peníze jen tak nevyhazovali, no, například na oblečení, hračky je potřeba dávat víc. Hlavní je, aby máma s tátou pracovali.

Kdybych byl tátou, já bych byl dobrý, hodný, nikdy bych se s mámou nehádal, nebil bych ji, protože na ženu se nesmí vztáhnout ruka.

Egor, 9 let

Chtěl bych se stát superhrdinou, spidermanem. Protože všechny zachraňuje. Kdyby na lidi spadlo auto, já bych ho zadržel pavučinou. Pokud by člověk padal z pátého patra, já bych hned letěl a zachránil ho.

Chci se stát spidermanem. Nejdůležitější je zachraňovat lidi, protože jinak můžou umřít.

Kolya, 10 let

Na příští narozeniny bych rád dostal vrtulník na dálkové ovládání a autíčko na dálkové ovládání. Líbí se mi vrtulník a auto. No, budu pilotem. Líbí se mi tam takové tlačítko. Chtěl bych ho zmáčknout, kola jedou, vrtulník se vznáší, šipka ukazuje a já se otáčím tam, kam je potřeba. Pokud rovně, tak rovně, když doleva, tak doleva, jestliže napravo tak napravo. Chtěl bych letět domů ke své matce.

Moje máma... moje máma mě vyzvedne po sedmé. Domů? Já nevím, nikdy jsem nešel domů ke své matce. Ale půjdu o víkend...

Líbí se mi to. Doma koukám na televizi. Hraju si a sám chodím ven na procházky. No, doma stojí kolečkové brusle a kola pro mě a pro mámu. Pro mě kolo i pro mámu kolo.

Mám prase, psa, který neštěká (tady ten pes v noci štěká), dobrého vlka, koně, kuřátko, hodného lva a žirafu. A zebra. A sovu.

Nemám rád cestování. Chci se oženit. Chci si vzít Ljubu. Líbí semi.

Zemřu, až mi bude 100 let, 98 let. Tak zaprvé... Až zemřu, Bůh mě pošle do nebe. Tam rostou jablka. Pak hrušky, jogurty... Ani vzduch tam není.

No, nechci spát. Čekám na noc. Já v noci někdy spím, někdy ne.

Meteorit byl v Čeljabinské oblasti, všechno sklo se rozbilo. Popravdě říkám, i já jsem to viděl. Pokud by se rozbilo, zranili bychom se a okamžitě bychom zemřeli a leželi bychom v nemocnici. Byl jsem v nemocnici. Na mou mámu spadl meteorit. Ona byla zraněná a moje matka zemřela. Pak se objevila nová.

Marina, 10 let

Chci se stát kadeřnicí. Chci, aby všichni lidi měli křídla. Kadeřník je ten, který všechny stříhá. Chtěla bych ostříhat pejska, kotě, lva? Taky. Srdíčkem tak – cik cik.

Když jsme byli doma, poprosila jsem mámu – pojdme domů, a šli jsme... pojdme k moři, a šli jsme s ní k moři...

Chtěla bych mít lachtana. Já bych chtěla tři koupelny – pro mámu, pro mě a pro lachtana velkou koupelnu. Měli bychom tři koupelny. A velkou toaletu pro lachtana, pro mě a pro mámu.

Tak když tak letíš a vrazíš do ducha, tak tam sss no a takové hvězdičky lesklé. Jsem to viděla v televizi.

Dasha, 9 let

Já bych chtěla kouzlit. Ano, chtěla bych, abych měla kouzelnou hůlku. Já bych si vykouzčila... Já bych chtěla nakouzlit malého tygříka. Černo-oranžového. No, on by byl oranžový, ale pruhy černé.

Chtěla bych navštívit Londýn. Chtěla bych se podívat na velké hodiny.

Já bych chtěla být vilou. Růžové tričko a růžová sukně, modré botičky a křídla. Dlouhé vlasy, tmavě hnědé.

Když jsem se dostala do dětského domova, byla jsem po nemoci a Katya měla vši. Hrála jsem si s ní a kvůli ní jsem také měla vši. Nejdřív mi je vymyli, pak řekli, že ne a ostříhali mě do sem (ukazuje). Pak když jsem přijela, tak mě ostříhali do sem a když jsem nedávno po dvou měsících měla vši, tak mě ostříhali takto.

8 STŘIH

Fáze stříhu nakonec byla nejdelší ze všech ostatních kroků. Byl to základ pro budování příběhu, a proto bylo důležité udělat to pečlivě. Ze sestříhaného materiálu pak vyplývalo, které postavy ve filmu budou, které momenty se budou animovat a jak dlouhý film bude.

Obr. 7. David Lorenz a já ve střižně. Pracovní plocha

8.1 Dlouhá verze

První verze trvala kolem 16 minut. I přesto se mi zdálo, že jsme vyřadili hodně zajímavých rozhovorů.

Nechtěli jsme skládat za sebe bloky o jednotlivých dětech. Použili jsme více útržků řeči různých dětí bez mého hlasu a seřadily je tak, aby ze začátku nebylo jasné, že jsou to děti z dětského domova. Cílem bylo, aby si divák myslel, že jsou to sny obyčejných dětí a teprve postupem času si všímal neobvyklosti přání. Až ke konci měla být doplněna jasná informace o zdroji dokumentu.

Po dlouhém rozmýšlení jsme se rozhodli použít také videozáznam rozhovorů. Původně bylo v plánu použít jen zvukovou stopu s tím, že obraz bude tvořit jen animace. Proto jsem také video točila doslova „na koleně“. Snažila jsem se zachytit zvuk a o obraz mi nešlo. Výsledné záběry vypadaly hodně autenticky, přirozeně. Děti se nedívaly na kameru a celkově to působilo hodně dobře, uvolněně. Proto jsme pak změnili koncept a při střihu pracovali s kombinacemi a přechody mezi hranými a animovanými částmi.

8.2 Krátká verze

Bylo nutné zkrátit hranou dokumentární část do 5 minut. Počítali jsme s tím, že ve filmu hodně času zabere animace. Nad některými částmi jsme dlouho diskutovali, ale nakonec se nám povedlo spojit vše podstatné v jeden krátký, ale silný příběh.

8.3 Verze pro dětský domov

Shodli jsme se se střiháčem na tom, že uděláme zvláštní verzi pro dětský domov. Nevěděli jsme, jaká bude reakce dětí a zaměstnanců na natočené záběry, na rozhovory o smrti a podobně.

Obr. 8. David Lorenz a já ve střihně (2)

9 VÝTARNÁ STRÁNKA

Po finálním střihu dokumentu jsem už měla jasnou představu o tom, jaké ve filmu budou vystupovat postavy a co všechno budou dělat. Mohla jsem začít pracovat na výtvarné stránce snímku.

9.1 Inspirace loutkou

Původně jsem přemýšlela o bakalářském filmu v technice loutky. Ale vzhledem k tomu, že ve filmu jsme měli více než pět postav, jsem si uvědomila nepraktičnost animování tolika loutek a tento nápad opustila.

Inspirovaná již zmíněným filmem *It's Up To You* a českým poloplastovým filmem *Velryba Abyrlev*, jsem přemýšlela nad loutkovým pozadím nebo poloplastem.

Později jsem upustila i od těchto myšlenek, protože pozadí pro můj film nehrálo skoro žádnou roli a postavy by bylo lepší zanechat v jednoduché stylizaci.

9.2 Inspirace od spolužáků

Od mých kolegů animátoru se mi líbil tematicky blízký film Jakuba Klira *Make It Happen*, který mě inspiroval tím, že za krátký čas animace, se zábavnou stylizací a minimalistickým prostředím se autorovi podařilo vyjádřit hlubokou myšlenku.

Obr. 9. *Make It Happen* / Jakub Klir

Líbilo se mi i jednoduché pozadí, které nerušilo od hlavního obrazu.

9.3 Dětská kresba

Dalším důležitým inspiračním zdrojem pro můj projekt jsou dětské kresby. Na nich se dá pozorovat naivita, upřímnost, humor a také překvapivě přesné vyjádření podstaty. Když dítě kreslí nějaký objekt, je hned vidět jeho vztah k němu a také to, co je na kresbě pro dítě nejdůležitější. Líbí se mi jasnost dětské tvorby, která svou čistotou a originalitou inspiruje hodně „dospělých“ umělců.

Přímo s postavičkou, vytvořenou z kresby dítěte, jsem pak vytvořila jeden animovaný záběr v technice digitální loutky. Nedosáhla jsem tím ale přirozeného plynulého pohybu a vizuálně příjemného obrazu, proto jsem výtvarný styl hledala dále.

Obr. 10. Spiderman / obrázek pro film Kouzelníci

Obr. 11. Pes a tygr / obrázek pro film Kouzelníci

Na výrobu bakalářského filmu jsem nakonec aplikovala techniku 2D kreslené animace ve francouzském programu TVPaint. První mé výtvarné návrhy byly docela realistické, ale nakonec se mi povedlo dosáhnout jednoduché stylizace, vhodné pro animování a pro dětské příběhy. Každá postava vycházela z podoby reálného dítěte a nese v sobě jeho jedinečnost. Hodně jsem se při kreslení opírala o knihu Endryu Lumise, který píše, že čím

více kreslíte děti, tím více si všímáte toho, že oni vyjadřují úplně stejné emoce jako dospělí, ale dělají to mnohem volněji a očividněji.⁷

Obr. 12. Daša v hrané části

Obr. 13. Daša v animované části

⁷ LOOMIS, Andrew. Fun With A Pencil. London: Titan Books, 2013, 119 s. ISBN 08-576-8760-3.

10 ROZPOČET A HARMONOGRAM

Dalším důležitým krokem ve výrobě filmu je rozpočet a harmonogram, který jsme vytvořily s produkční.

Kouzelníci	
bakalářský film	
Yana Shevchenko	
kdy	činnost
12/31/2013	hotový střih
1/10/2014	storyboard
1/27/2014	animatik + 1 hotový záběr
3/30/2014	animace
4/20/2014	hudba, ruchování
4/30/2014	zvuková míchačka
	časová rezerva, kontrola
5/14/2014	ODEVZDÁNÍ

Obr. 14. Plán výroby

V rozpočtu jsme uvedli vše potřebné pro realizaci filmu a přibližné částky podle výzkumu:

- Hudba 600,-
- Materiály 1500,-
- Překlad titulků do angličtiny 1500,-
- Překlad a ověření komparzní listiny do češtiny 500,-
- Distribuce – kdyby náhodou něco zbylo

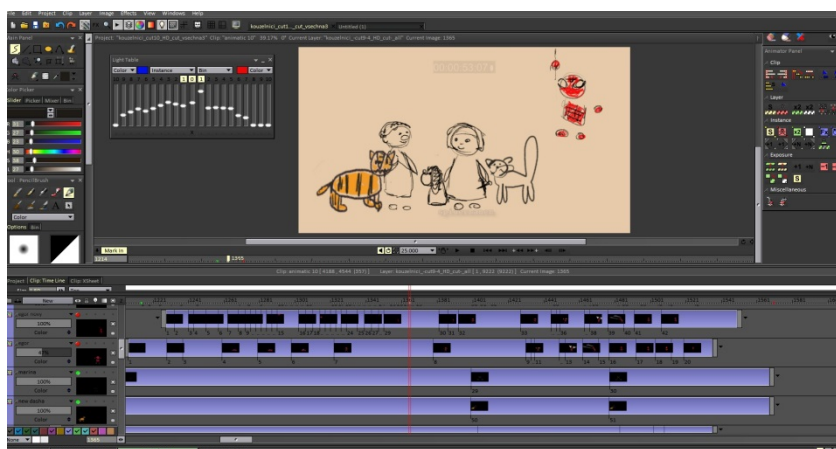
Podářilo se mi svůj film reprezentovat tak, že vedení s rozpočtem souhlasilo a poskytlo potřebnou částku ve výši 9500 Kč.

Jak vidíte na obrázku s harmonogramem, na této fázi už jsem měla finální název pro film *Kouzelníci*. První varianta byla *Splní se?*, další *Jogurt v ráji*. Název *Kouzelníci* jsem zvolila proto, že nejlépe ukazuje, o kom a o čem film je, a také odkazuje na první a poslední věty postav filmu o kouzle a zázraku.

11 ANIMATIK

Podle klasického způsobu vytváření filmu se po scénáři připraví storyboard (obrazový scénář s nakreslenými úhly pohledu a záběry), ale já jsem rovnou dělala animatik (storyboard aplikovaný na časovou osu, lze jej v této podobě pustit a už v této fázi vytvářet hudbu). Už jsem měla videostopu s časováním jako základ a bylo snazší k ní bezprostředně přidávat obrázky záběrů a pak dělat korekce v času a prostoru pohybu.

Animatik jsem zpracovávala v programu TVPaint, používala jsem video sestříhaných dokumentů jako spodní vrstvu a na ni jsem kreslila postavy a jejich akce.

Obr. 15. Část animatiku v programu TVPaint

11.1 První verze

První verzi animatiku jsem dokončila na konci ledna. Měla však v poměru s hranými záběry filmu málo animovaných částí. Celkový čas byl kolem 6,5 minut a držela jsem se rámce, který vytvářely děti – „oživovala“ jsem jejich představy ve světě animace a kreslila to, o čem mluví.

11.2 Druhá verze

Pak jsem začala pracovat nad druhou verzí animatiku, kde jsem se snažila nejen zvýšit poměrné množství animací, ale také vytvořit dramaturgicky vhodné příběhy postaviček. Také jsem se posunula trochu dál do světa fantazie a dodala jsem do animovaných částí více hravosti, humoru a dětské lehkosti. Řečí dětí jsem se neřídila striktně, ale inspirovala jsem se jí a posouvala myšlenku dále. Nakonec animace tvořily více než polovinu stopáže.

12 ANIMACE

Při vytváření finální animace jsem používala rovněž program TVPaint. Každá postava je rozkreslena do několika částí, každá část je na zvláštní vrstvě (například u pilota je zvlášť obličej, brýle, čepice, vrtulník apod.).

Obr. 16. Části postavy v programu TVPaint

V animování jsem se snažila dodržet dvanáct principů animace. Nejdůležitějším principem je „Squash and Stretch“, díky kterému se lze vyhnout nepřirozenému „robotickému“ pohybu.⁸

Je známo, že animace je zdoluhavý proces a pokrok lze sledovat jen po malých krůčcích. Proces animace trval přibližně tak dlouho jako rozpracování animatiku.

Práci na Cintiqu jsem se dobře naučila ovládat linku a používat zkratky pro úsporu času. Mnoho animátorů, včetně mých spolužáků, poslouchá při animování hudbu, mně hudba však narušovala soustředění. Obdobně pracoval nejspíš i Mit Kahl, o kterém píše Richard Williams ve své knize *The Animator's Survival Kit*:⁹

⁸ KAZEMA, April. 2D Animation: A Comprehensive Guide to the Fundamentals. *Udemy*. 2014, 2014, květen, č. 3, s. 6.

⁹ WILLIAMS, Richard. *The Animator's Survival Kit*. London: Faber, 2001, x, 342 s. ISBN 05-712-1268-9.

13 POSTPRODUKCE

Po dlouhém animování následovala příjemná fáze postprodukce, která značí již finální kroky a blížící se dokončení filmu.

13.1 Střih

Velké množství animovaných filmů se stříhá až v postprodukci. U mého filmu jsme vše vyřešili na začátku. Se střihačem jsme tak pouze zkompletovali všechny vrstvy a videa, synchronizovali titulky v češtině a angličtině pro dětskou řeč, přidali pozadí a začáteční a závěrečné titulky.

13.2 Hudba

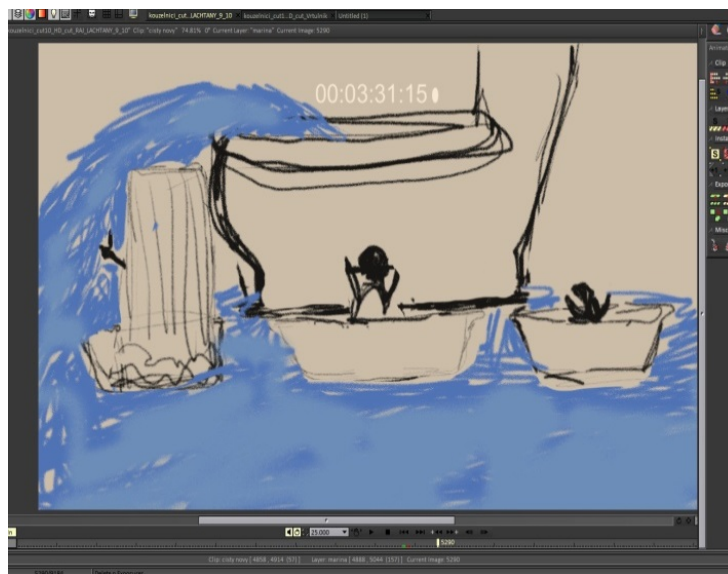
Poté se filmu ujal hudebník. Ze čtyř verzí hudby byla pro mě ta vybraná nejvhodnější, protože podporuje hlavní děj filmu, jeho náladu, nepůsobí při sledování rušivě, naopak záběry krásně doplňuje.

13.3 Zvuk

Proces zvučení filmu se kromě čištění rozhovorů od hluku skládá z nahrávání zvuku a jeho pozdějšího mixování, což náš zvukař bravurně zvládl. Některé zvuky jsou realistické, jiné pouze metaforické, mají vzbuzovat v divácích asociace a emoce.

Obr. 17. Nahrávání zvuku pro scénu s lachtanem

Obr. 18. Scéna s lachtanem

13.4 Finalizace

Ke konci byla nutná obrazová postprodukce, sladění barev animace a hraného obrazu. Potřeba byla také úprava nastavení zobrazení, aby šum dokumentu nebyl příliš výrazný. V neposlední řadě se spojilo video se zvukovou stopou a hudbou a pak už byl film připraven k exportu.

Pro film byl vytvořen plakát, který měl zachovat styl filmu a vizuálně představit hlavní myšlenky. Také bylo důležité přidat jména štábu, všech, kteří mi hodně pomohli při vytváření filmu. Grafické elementy plakátu jsou záměrně trochu křivé, kraje písmen nebo postaviček jsou někdy oříznuté. Oříznutý a nerovný je rovněž obraz videa, proto plakát s filmem vhodně koresponduje.

ZÁVĚR

Jsem velice vděčná za příležitost a zkušenost s vytvářením filmu, která se mi prostřednictvím bakalářské práce naskytla. Jsem ráda, že tímto projektem byl právě film *Kouzelníci*. Naučila jsem se mnoho od prvních kroků při komunikaci v dětském domově až po komunikaci se štábem, od kreslení zúčastněných dětí po finální frame v animaci.

Těším se, až film a plakát ukáží dětem z domova, bez jejichž pomoci by se tento projekt neuskutečnil. Děti jsou pro mě tou nejdůležitější porotou. Doufám, že se jim výsledek bude líbit.

Tento film pro mě nebyl jen studijní povinností nebo cestou k vysokoškolskému titulu. Hlavní smysl filmu spočívá až za branami univerzity. Cílem je promítání na festivalech animovaných nebo dokumentárních filmu, na obrazovkách televizí v dětském domově nebo domácnostech, kde jsou rodiče a děti spolu.

To, co zažili děti vystupující v mém filmu, je část té reality, nad kterou lidé často zavírají oči. Tuto realitu se mi podařilo změnit ve světě animace, ale především doufám, že film najde odezvu v reálném světě. Já, stejně jak moji kouzelníci, věřím v kouzla. A když se splní přání, je to kouzlo.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

CÁMARA, Sergi. All about techniques in drawing for animation production. Hauppauge, N.Y.: Barron's, c2006, 191 ps. All about techniques. ISBN 978-076-4159-190.

Časopis Umělec. Moskva: VTOO „SCHR“, 2013, č. 1. ISSN №77-7345. Dostupné z: http://artist-mag.ru/images/Zhurnal_2013.pdf

EFREMOVA, T. F. A - L. Spravočnoe izd. Moskva: Astrel' [u.a.], 2006. ISBN 51-702-9521-9.

Film Creation: blog [online]. 2014 [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <http://yanafilm.tumblr.com/>

GAUTHIER, Guy. Dokumentární film, jiná kinematografie. 1. vyd. Překlad Ladislav Šerý. V Praze: Akademie múzických umění, 2004, 507 s. ISBN 80-733-1023-6.

GROMOV, Evgenij. Zanr i tvorcheskoje mnogoobrazije Sovetskogo iskusstva: NII Territorii i Istorii kino Goskino SSSR. Moskva: Fomin, 1979.

KAZEMA, April. 2D Animation: A Comprehensive Guide to the Fundamentals. *Udemy*. 2014, 2014, květen, č. 3, s. 6.

LOOMIS, Andrew. Fun With A Pencil. London: Titan Books, 2013, 119 s. ISBN 08-576-8760-3.

LOZNICA, Sergey a Evgenij MAJZEL. Umění kina: umělecký analytický časopis. Moskva, 2005, 6. červen. Dostupné z: <http://kinoart.ru/ru/archive/2005/06/n6-article9>

Obyvatelstvo Ruska: šokující statistika. Agentura RiF: installsoft [online]. 2010 [cit. 2014-05-09]. Dostupné z: <http://installsoft.ru/viewtopic.php?f=429&t=6250>

RABIGER, Michael a Mick HURBIS-CHERRIER. Directing: Film Techniques And Aesthetics. 5th ed. Waltham, Mass.: Focal Press, 2013, xix, 517 s. ISBN 978-024-0818-450.

TAKAHASHI, T. Experiments in Documentary Animation: Anxious Borders, Speculative Media. *Animation*. 2011-12-06, vol. 6, issue 3, s. 231-245. DOI: 10.1177/1746847711417934.

Dostupné z: <http://anm.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1746847711417934>

VYŽUTOVIČ, Valeryj. Jak vidět neviditelné: s režisérem dokumentárního filmu Tofikem Šachverdievym. *Rossijskaja gazeta: Federalnyj vypusk*. 2014, 2014, únor, №6317, s. 4.

WILLIAMS, Richard. *The Animator's Survival Kit*. London: Faber, 2001, x, 342 s. ISBN 05-712-1268-9.

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek 1.: It's Up To You / REŽ. Kajsa Næss str. 13
Dostupné z: http://24.media.tumblr.com/b44afacaa9394847bfcd7d6f4a11ed04/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko3_500.jpg.
- Obrázek 2.: Děti vystupující v dokumentárním filmu (1) str. 22
Dostupné z: http://37.media.tumblr.com/9d00968f4cff0a28548461fccd4fe22d/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko2_400.jpg
- Obrázek 3.: Děti vystupující v dokumentárním filmu (2) str. 22
Dostupné z: http://37.media.tumblr.com/1677424f0524d047059edfbfe80433cc/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko1_500.jpg
- Obrázek 4.: Fragment blogu o filmu Kouzelníci str. 25
Dostupné z: http://37.media.tumblr.com/6e60b9ef76d04be78199b0e75de25a3a/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko2_1280.jpg
- Obrázek 5.: Článek v novinách „Magnitogorský metal“ str. 26
Dostupné z: http://37.media.tumblr.com/c789d23b163b6fbfbf929ff6e28f4c73/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko6_500.jpg
- Obrázek 6.: David Lorenz a já ve střížně (1) str. 29
Dostupné z: https://24.media.tumblr.com/50997277a805649ca59736ad4f1a68b2/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko5_1280.jpg
- Obrázek 7.: David Lorenz a já ve střížně. Pracovní plocha str. 35
Dostupné z: https://24.media.tumblr.com/42871be22002c84f3d23b4a60ada3e53/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko4_1280.jpg
- Obrázek 8.: David Lorenz a já ve střížně (2) str. 36
Dostupné z: https://24.media.tumblr.com/1e627ae6b84e780cab9c94b5cdebec0d/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko1_500.jpg
- Obrázek 9.: Make It Happen / Jakub Klir str. 37
Dostupné z: https://31.media.tumblr.com/ed610d83b832cd9656c5060e4eb69d03/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko9_250.jpg
- Obrázek 10.: Spiderman / obrázek pro film Kouzelníci str. 38
Dostupné z: https://31.media.tumblr.com/0bd707f797192cb96c79454300b3436d/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko8_400.jpg
- Obrázek 11.: Pes a tygr / obrázek pro film Kouzelníci str. 38
Dostupné z: https://31.media.tumblr.com/834043aad83b9cd2241962c40676dd44/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko7_400.jpg
- Obrázek 12.: Daša v hrané části str. 39
Dostupné z: https://24.media.tumblr.com/10955d5fb2592475b414c4078bd32bea/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko10_1280.png
- Obrázek 13.: Daša v animované části str. 39
Dostupné z: https://24.media.tumblr.com/52572ac976101b83e8f14ba34a087b6a/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko5_1280.jpg

- Obrázek 14.: Plán výroby str. 40
Dostupné z: https://31.media.tumblr.com/dd3042b8f27c767e74e1a20ade92d157/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko4_1280.jpg
- Obrázek 15.: Část animatiku v programu TVPaint str. 41
Dostupné z: https://31.media.tumblr.com/36efd6f323dc0600c890cbb4e5de1ede/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko8_1280.jpg
- Obrázek 16.: Části postavy v programu TVPaint str. 42
Dostupné z: http://37.media.tumblr.com/42490b70f06762edd4e5efce138f8365/tumblr_n5flvh3kqw1sai7cko3_1280.jpg
- Obrázek 17.: Nahrávání zvuku pro scénu s lachtanem str. 44
Dostupné z: http://31.media.tumblr.com/a80b740419ef347bf41959c7840980e0/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko6_1280.jpg
- Obrázek 18.: Scéna s lachtanem str. 44
Dostupné z: http://24.media.tumblr.com/4597762974edf413924902a5ecfc064a/tumblr_n5flu6tWz81sai7cko9_1280.jpg